ธนาคารแห่งประเทศไทย

3 สิงหาคม 2551

เรียน ผู้จัดการ

สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

ที่ ธปท. ฝนส. (21) ว. 1413/2551 เรื่อง ซักซ้อมความเข้าใจแนวทางการตรวจสอบผู้ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

กรณีสืบเนื่องมาจากการที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินได้กำหนดนิยามคำว่า "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" (Nominee) ขึ้นมาใหม่มีความหมายครอบคลุมกว้างขวาง แต่กล่าวโดยสรุปก็คือ กฎหมายมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันไม่ให้มีการหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยใช้วิธีการตั้ง "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" เข้าทำการแทน เช่น สินเชื่อรายใหญ่กำหนดไว้ว่าต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุน ในการให้สินเชื่อแต่ละราย วิธีการหลีกเลี่ยงเกณฑ์ดังกล่าวในอดีตก็จะกระทำโดยการตั้ง "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" มากู้ร่วมกับผู้กู้หลัก (Principal) ผู้กู้หลักกู้ไปแล้วร้อยละ 25 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้กู้หลักก็กู้อีกร้อยละ 25 เกณฑ์สินเชื่อรายใหญ่ก็เป็นอันไร้ผลไป และก็อาจจะเป็นเรื่องที่สถาบันการเงินรู้เห็นเป็นใจด้วย สถาบันการเงินก็ทราบเรื่องมาตั้งแต่ต้น ไม่จำเป็นจะต้องไปสืบหาข้อมูลอะไร

ในพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 กำหนดห้ามมิให้ให้สินเชื่อแก่กรรมการ (ม.12(2)) และกำหนดการให้สินเชื่อแก่บริษัทที่กรรมการถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละ 30 ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้ว ถ้าจะเลี่ยงเกณฑ์นั้นก็เพียงแต่ลดการถือหุ้นของกรรมการผู้นั้นในบริษัทลงให้เหลือร้อยละ 29 ส่วนหุ้นที่เดิมกรรมการผู้นั้นถือไว้เกิน เช่น อีกร้อยละ 21 ก็ตั้งอีกบริษัทมาถือหุ้นแทน กฎหมายมีข้อที่ดีที่มีความชัดเจน แต่ถ้าชัดเจนมาก ก็ไร้ผลดังกล่าวมา

ในต่างประเทศก็ประสบปัญหาเดียวกันทั้งสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮ่องกง มาเลเซีย สิงคโปร์ เกณฑ์ในต่างประเทศจึงได้กำหนดว่า ถ้าใครมีอำนาจควบคุม (Control) อีกคนหนึ่ง คนที่มีอำนาจควบคุมคือ Principal และผู้ที่ถูกควบคุมได้เรียกว่า Nominee อำนาจควบคุมก็แบ่งออกเป็นด้านคุณภาพ (Qualitative) และด้านปริมาณ (Quantitative) แนวคิดนี้ประเทศไทยก็รับเข้ามาผ่านทางมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 44 ถึง 45 ก่อนหน้านี้แล้ว

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเสนอแนวคิดนี้และได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปลายปี 2550 **การคุมผู้ที่เกี่ยวข้อง (Nominee) นั้น กฎหมายต้องการควบคุมมิให้สถาบันการเงินหลบเลี่ยงเกณฑ์ตามกฎหมายมากกว่าการควบคุมลูกค้าที่พยายามจะหลบเลี่ยงข้อจำกัดและ**

เพดานต่าง ๆ โดยที่สถาบันการเงินไม่ได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ดังนั้นสมาคมธนาคารไทยจึงขอให้เพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 129 ว่า หากเป็นเรื่องที่ลูกค้าหลอกสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินไม่ได้ร่วมรู้เห็นด้วย สถาบันการเงินก็เพียงแต่ใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยความรอบคอบตามสมควรก็พอเพียงแล้ว ก็ถือว่าสถาบันการเงินไม่ได้กระทำผิดแต่ประการใด (Standard of best efforts)

ในทางปฏิบัติ ในการให้สินเชื่อ หากสถาบันการเงินได้สอบถามตัวลูกหนี้และตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานทางราชการหรือแหล่งข้อมูลอื่นที่น่าจะมีข้อมูลเหล่านี้พอสมควรแล้ว ไม่พบผู้ที่เกี่ยวข้อง (Nominee) ของลูกหนี้ แต่ปรากฏต่อมาในภายหลังว่าลูกหนี้มี "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" ที่ได้ขอสินเชื่อไปก่อนหน้านี้แล้ว มีผลให้เป็นการปล่อยสินเชื่อให้แก่ลูกหนี้รายนี้เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุนผิดเกณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย เช่นนี้ก็ถือได้ว่าสถาบันการเงินได้ใช้ความระมัดระวังโดยสุจริตแล้ว ไม่มีความผิดอะไร ความสุจริตใจในด้านสถาบันการเงินจึงเป็นส่วนสำคัญ อย่างไรก็ดี กระบวนการตรวจสอบ "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" ควรปรากฏในแฟ้มรายตัวลูกหนี้และหรือในระบบงานของสถาบันการเงินด้วย

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับดุลยพินิจและขึ้นต่อพยานหลักฐานแวดล้อมที่จะเป็นเครื่องชี้เจตนาของสถาบันการเงิน ปกติแล้วธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะใช้ความระมัดระวังไม่กล่าวโทษโดยไม่มีหลักฐานประกอบอย่างชัดเจน

หวังว่าหนังสือเวียนฉบับนี้คงพอเป็นแนวทางมาตรฐานในการดำเนินงานภายใต้กรอบกฎหมายฉบับใหม่นี้ และพอคลายกังวลของสถาบันการเงินไปได้บ้างตามที่ได้ให้สัญญาไว้ในการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

ขอแสดงความนับถือ

(นายเกริก วณิกกุล)
ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายนโยบายสถาบันการเงิน
ผู้ว่าการแทน

ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง
โทร. 0-2283-5304, 0-2283-5886

หมายเหตุ [ ] ธนาคารจะจัดให้มีการประชุมชี้แจงในวันที่ ..... ณ .....
[X] ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง